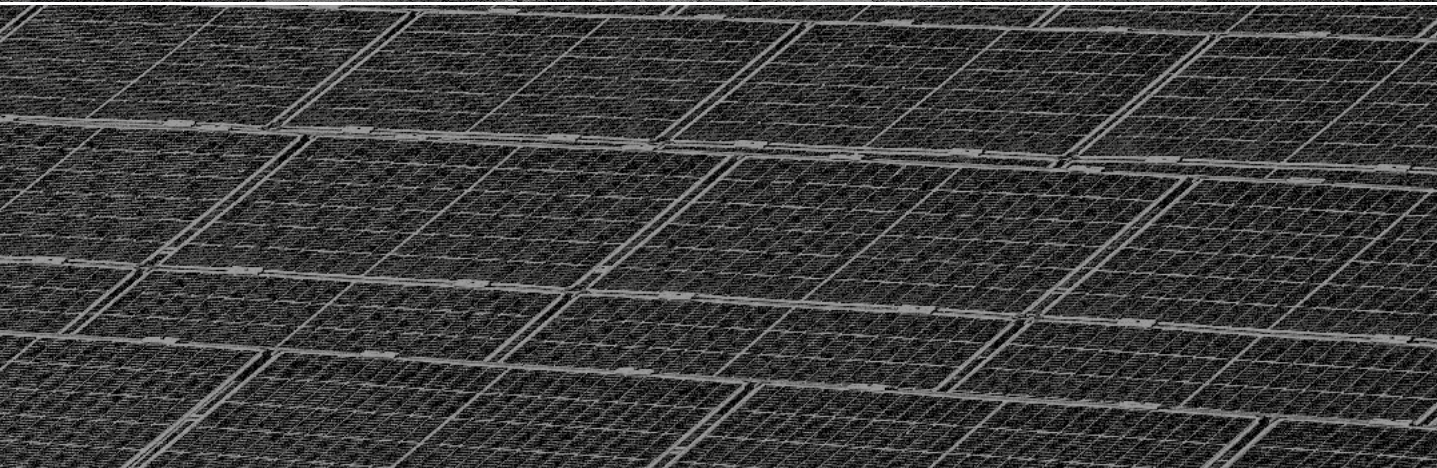

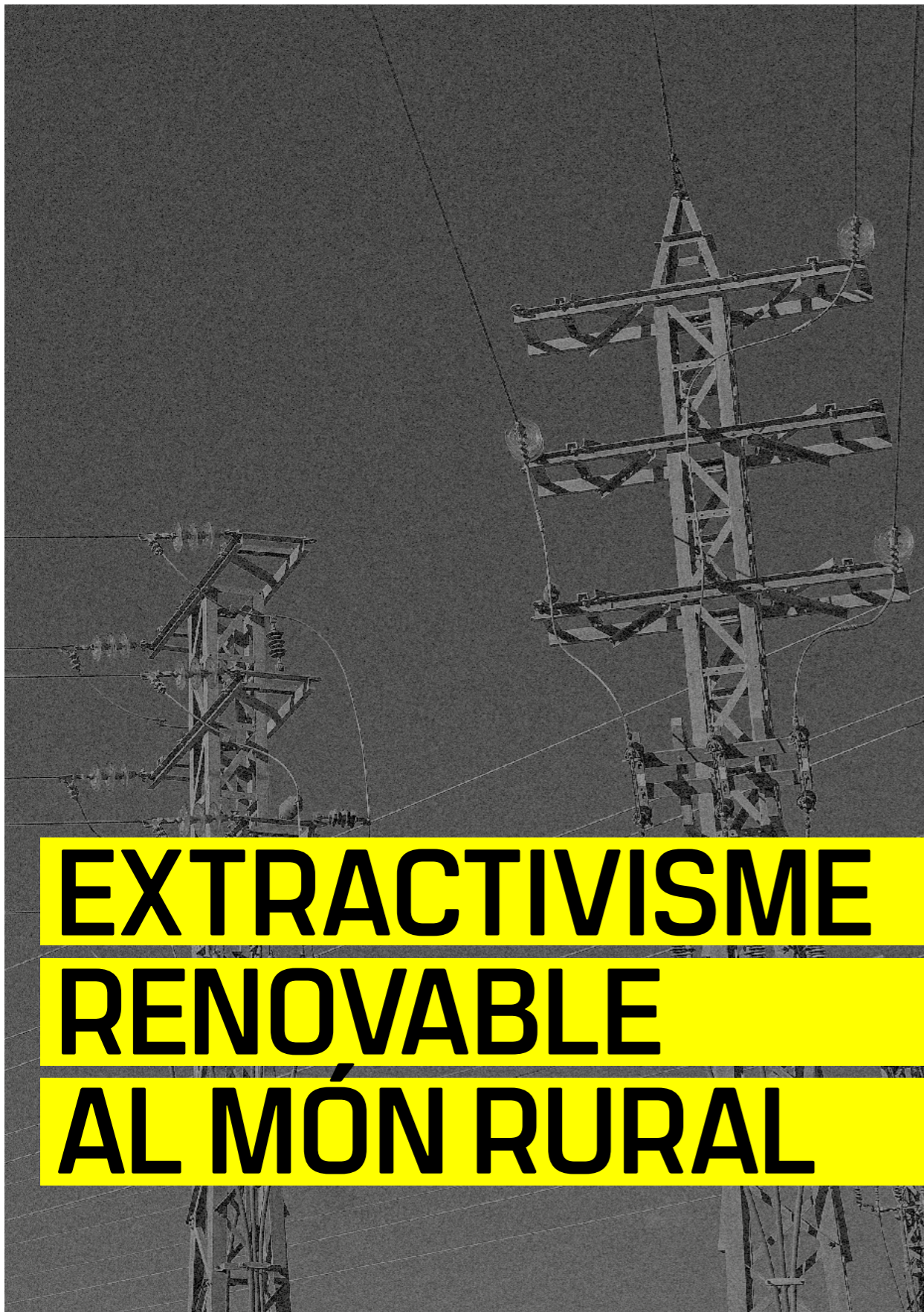

COLONIALISME ENERGÈTIC AL PAÍS VALENCIÀ

UN PROJECTE DE
PERIFÈRIES I LA DIRECTA

Febrer de 2024

EXTRACTIVISME RENOVABLE AL MÓN RURAL

FOTO | JAUME FERRANDO

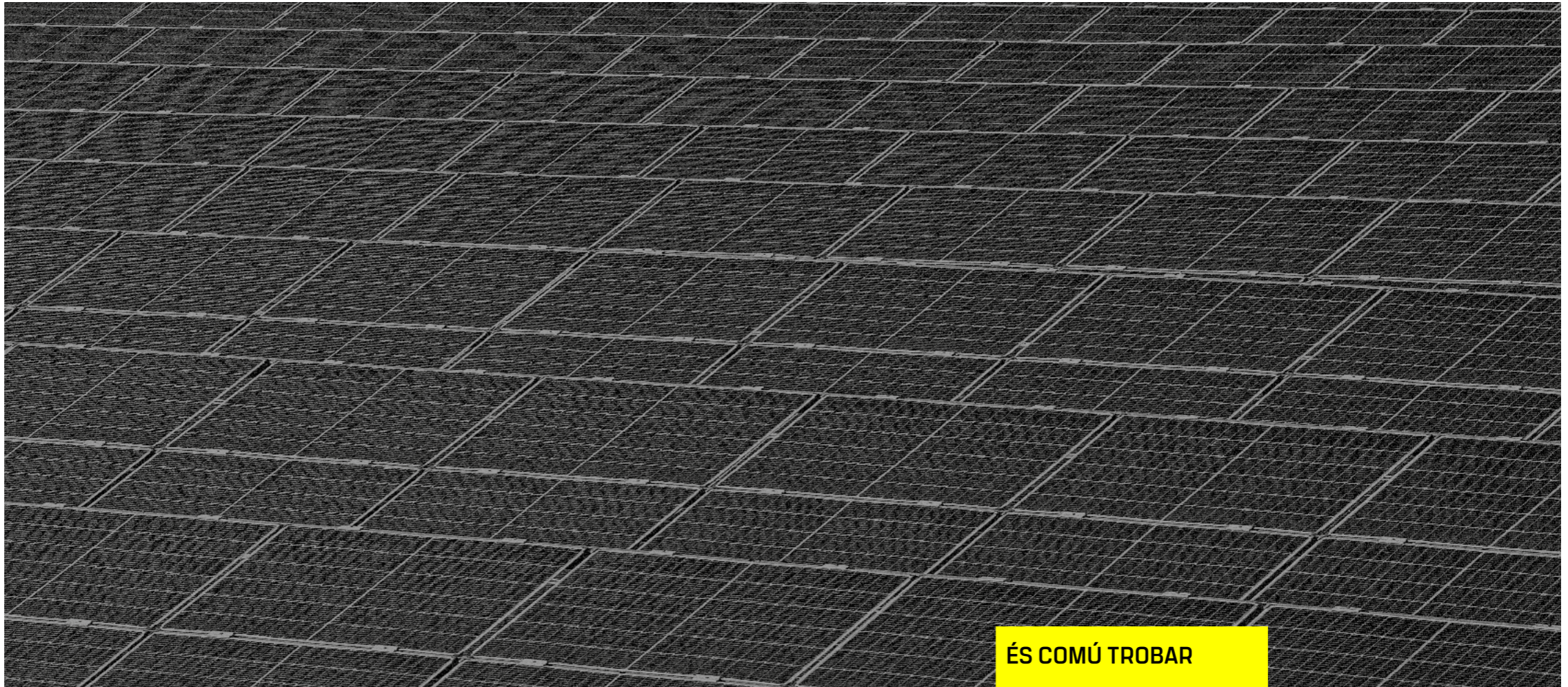
La implementació dels plans inclosos en l'agenda energètica europea i estatal per a la pròxima dècada pot fer que 35.000 hectàrees de terrenys agrícoles i ramaders del País Valencià canvien la seua qualificació en els pròxims mesos per a poder acollir parcs eòlics i fotovoltaics que tindran un gran impacte en les formes de vida de les àrees més despoblades

Ens trobem davant un fet insòlit al País Valencià. Més de 35.000 hectàrees de terrenys agrícoles i de pastura –el que equivaldria a 50.000 camps de futbol o quasi tres cops la superfície total de la ciutat de València–, podrien canviar el seu ús en els pròxims mesos per acollir una activitat industrial. La justificació? Les 434 centrals eòliques i fotovoltaïques, noves subestacions i línies d'alta tensió, més de 1.000 quilòmetres de línies elèctriques aèries i 1.000 més de soterrades, que ja estan en tramitació en zones rurals per produir i transportar l'energia assignada segons els objectius marcats a l'agenda europea per a l'Estat espanyol, incorporats en el Pla Nacional Integrat d'Energia i Clima (PNIEC) 2021-2030. Aquesta necessitat de descarbonitzar el model energètic i reduir els gasos d'efecte hivernacle en un 23% ha propiciat una sèrie de canvis legislatius urgents, tant a esca-

**MÉS DE LA MEITAT
DELS 10.500 MW QUE
GENERARIEN LES
PLANTES DE PRODUCCIÓ
D'ENERGIES RENOVABLES
EN TRAMITACIÓ AL
PAÍS VALENCIÀ SON
A LES MANS DE SIS
MULTINACIONALS**

la estatal com autonòmica, mitjançant nous decrets traduïts en una continua desregulació de lleis ambientals i urbanístiques, que faciliten el desplegament massiu d'energies renovables i regula la compatibilitat del sòl agrícola no urbanitzable amb aquesta "nova" activitat industrial.

Vist des del prisma de la urgència climàtica i la necessitat de transitar cap a un nou model energètic –i econòmic– que no depenga del petroli, el gas o les nuclears, tot sembla molt lògic i necessari. Però en aquest suplement intentarem fer una anàlisi més acurada sobre qui es beneficiarà d'aquesta transició energètica i al servei de quins interessos està pensada, quines seran les zones sacrificades i quins efectes irreversibles podria tenir sobre l'activitat agrícola i ramadera, els ecosistemes, el paisatge, el patrimoni i el model de vida rural al País Valencià,

Les gran extensions de panells fotovoltaics han alterat profundament els paisatges rurals. | JAUME FERRANDO

i alhora també qüestionarem si aquesta és l'única via de transició energètica o existeixen altres models possibles on la planificació i l'ordenació dels usos del territori siga democràtica, les persones i la biodiversitat se situen al centre i l'energia estiga en mans de la comunitat. Sovint, les veus que qüestionen aquests processos d'implementació de l'anomenada "transició verda" són acusades de "negacionistes climàtiques" o "retardistes". Però, curiosament, aquestes mateixes veus acusadores els agrada poc que es parle de models de decreixement, d'ordenació i planificació democràtica del territori per una ubicació racional i sostenible de les energies renovables o que s'aprofundisca en els conceptes de sobirania energètica i alimentària. Comencem?

UNA TRANSICIÓ ENERGÈTICA FETA A MIDA DE LES MULTINACIONALS I ELS FONS D'INVERSIÓ

El decret 14/2020, aprovat pel govern del Botànic "per a accelerar la implantació de les energies renovables" al País Valencià, o el reial decret llei 20/2022 aprovat dos anys després pel govern de Pedro Sánchez, han obert les portes de bat a bat al capital estranger per a encapçalar el procés de transició energètica al País Valencià i arreu de la Península. Aquests decrets, entre altres mesures, simplifiquen considerablement el procés administratiu de tramitació de projectes d'energia renovable sobre sòls no urbanitzables, autoritzen la ubicació d'aquestes instal·lacions industrials en zones de muntanyes d'utilitat pública i zones protegides per la seua sen-

sibilitat ambiental –com la Xarxa Natura 2000– o limiten el dret dels municipis a decidir sobre l'ordenació del seu terme. Per si això no fora suficient, el nou govern valencià del PP impulsa ara una reforma de la llei de protecció del territori valencià que pretén eliminar l'obligatorietat del procediment d'exposició pública pels macroprojectes de renovables.

Evidentment, aquestes facilitats administratives en la tramitació de macrocentrals de renovables, acompanyades del finançament i la seguretat oferida des d'Europa mitjançant els objectius de l'agenda 2030 i els fons Next Generation i FEDER, no és una oportunitat de negoci que multinacionals de l'energia i fons d'inversió puguen deixar escapar fàcilment. Només hem de fixar-nos en com es reparteix el mapa dels projectes fotovoltaics

i eòlics plantejats al País Valencià, on sis grans multinacionals amb capital estranger –EnerHi, Renovalia, Statkraft, Greenalia, Iberdrola i Acciona– es reparteixen més de la meitat dels 10.500 MW que es troben actualment en tramitació. La lògica ens conduiria a pensar que la ubicació més coherent per aquests macropoligons de generació massiva d'energia serien les zones urbanes i periurbanes ja degradades per l'activitat humana i industrial situades a prop dels llocs de major consum energètic, és a dir, les teulades d'edificis i infraestructures públiques, els polígons industrials al voltant de les ciutats o els solars erms sense valor agrícola. Però no pensen amb la mateixa lògica les promotores dels projectes, que prioritzen maximitzar el seu benefici privat i, per tant, prefereixen l'ocupació de sòls no urbanitzables, molt

més econòmics a l'hora de llogar o comprar, per a després transportar l'energia a centenars de quilòmetres mitjançant línies elèctriques d'alta tensió. És per aquest motiu que avui la major part d'aquests macroprojectes es planifiquen en zones rurals, moltes d'elles amb activitat agrícola o ramadera activa, o amb masses forestals de gran valor ambiental.

EL MÓN RURAL ENTÉS COM A "ZONA DE SACRIFICI"

Poc o gens preocupen a un fons d'inversió internacional les conseqüències ambientals, socioeconòmiques, patrimonials o paisatgístiques que puga causar el seu projecte sobre un territori concret o en els éssers vius que l'habiten. La majoria d'empreses promotores plantegen projectes sense cap classe de consulta ni planifica-

ÉS COMÚ TROBAR GRANS PROJECTES FRAGMENTATS PER ESQUIVAR EL CONTROL D'AVALUACIÓ AMBIENTAL DE L'ESTAT I TRAMITAR-LO A L'ADMINISTRACIÓ AUTONÒMICA

ció amb la població local d'on pretenen ubicar-los i es limiten a solucionar burocràticament les traves interposades per les cada cop més laxes Declaracions d'Impacte Ambiental (DIA), necessàries per a l'execució, i que dependran del Ministeri per a la Transició Energètica i Repte Demogràfic espanyol (MITECO), per a projectes de més de 50 MW, o de la Generalitat si són d'inferior volum. És comú, en aquest sentit, trobar macroprojectes fraccionats, per a evitar controls d'avaluació ambiental del ministeri –que solen ser més lents– i poder agilitzar els processos de tramitació per a comptar amb tots els permisos com més aviat millor.

Molts dels polígons fotovoltaics projectats actualment al País Valencià s'ubiquen sobre sòls d'alt valor agrícola, on actualment hi ha plantacions d'ametlers, oliveres, vinya, fruitals o

**EL BANC D'ESPANYA,
EN UN INFORME DE
2023, ADVERTIA
QUE ELS PROJECTES
EÒLICS EN ZONES
RURALS NO GENEREN
OCUPACIÓ NI ALTEREN
LES DINÀMIQUES DE
DESPOBLAMENT**

cereal, així com terrenys on es practica la ramaderia en extensiu. Per la seua banda, les plantes eòliques –amb aerogeneradors que poden superar els 200 metres d'altura– es promouen sobretot en la part alta de les muntanyes i serres de l'interior on bufa el vent, en continu procés de despoblació. En conseqüència, multipliquen els impactes paisatgístics, generen greus problemes en la fauna i flora i contribueixen directament a la degradació de terra i la massa forestal en tot el procés de construcció. Aquesta estratègia de convertir les muntanyes i valls d'interior en polígons productors d'energies renovables xoca frontalment amb els objectius de conservar la biodiversitat, així com millorar i protegir sectors cada cop més fonamentals per a la vida i la sostenibilitat, com són l'agricultura i la ramaderia.

L'oposició de les persones que es dediquen al sector primari o tenen projectes de turisme rural no sembla ser suficient per a replantejar el model d'implantació massiu i concentrat de renovables, que sovint es justifica aprofitant la crisi que viu el sector primari i amb l'excusa de ser "l'últim tren" per a salvar els pobles d'interior valencians del despoblament, promentent als municipis generació de riquesa i ocupació. Aquest argument, que les empreses promotores repeteixen com un mantra per a convèncer a la població local, ja no s'aguanta per enlloc. En març de 2023, un informe publicat pel Banc d'Espanya, que feia una anàlisi socioeconòmica de 3.200 municipis de l'Estat espanyol on s'havien ubicat aquestes infraestructures en els darrers tretze anys, conclouia que "el seu impacte en l'ocupació i les taxes d'atur a escala local no és

Una manifestació a Cincortres (els Ports) contra les macrocentrals, el 25 de març de 2023. | LAURA ESCARTÍ

significatiu, ni modifica les dinàmiques de despoblament".

**RESISTÈNCIES FRONT A
L'EXTRACTIVISME ENERGÈTIC**

L'oposició i les resistències a aquest model d'implantació de les renovables també ha anat creixent arreu del territori a mesura que ha anat apareixent informació pública sobre els projectes a diferents localitats. Avui, més d'una seixantena d'organitzacions ecologistes i de defensa del territori, associacions i cooperatives agrícoles d'arreu del País Valencià treballen des de l'àmbit local per informar i conscienciar al veïnat sobre les conseqüències i les afecions d'aquest model d'implantació, així com guiar els processos d'al·legació i les respostes jurídiques per fer front als macroprojectes. Moltes d'aquestes organitzacions formen

part de la Coordinadora per una Ubicació Racional de les Energies Renovables, una associació que des de 2021, i sota el lema "Renovables sí, però no així", treballa per construir un relat comú envers la transició energètica i el desplegament necessari de les energies renovables en els pròxims anys, tot ficant al centre el respecte a la biodiversitat del territori valencià i la necessitat de caminar cap a un model energètic distribuït, sostenible, ecològic i democràtic on l'energia i la planificació estiga en mans de les persones i no dels interessos empresarials.

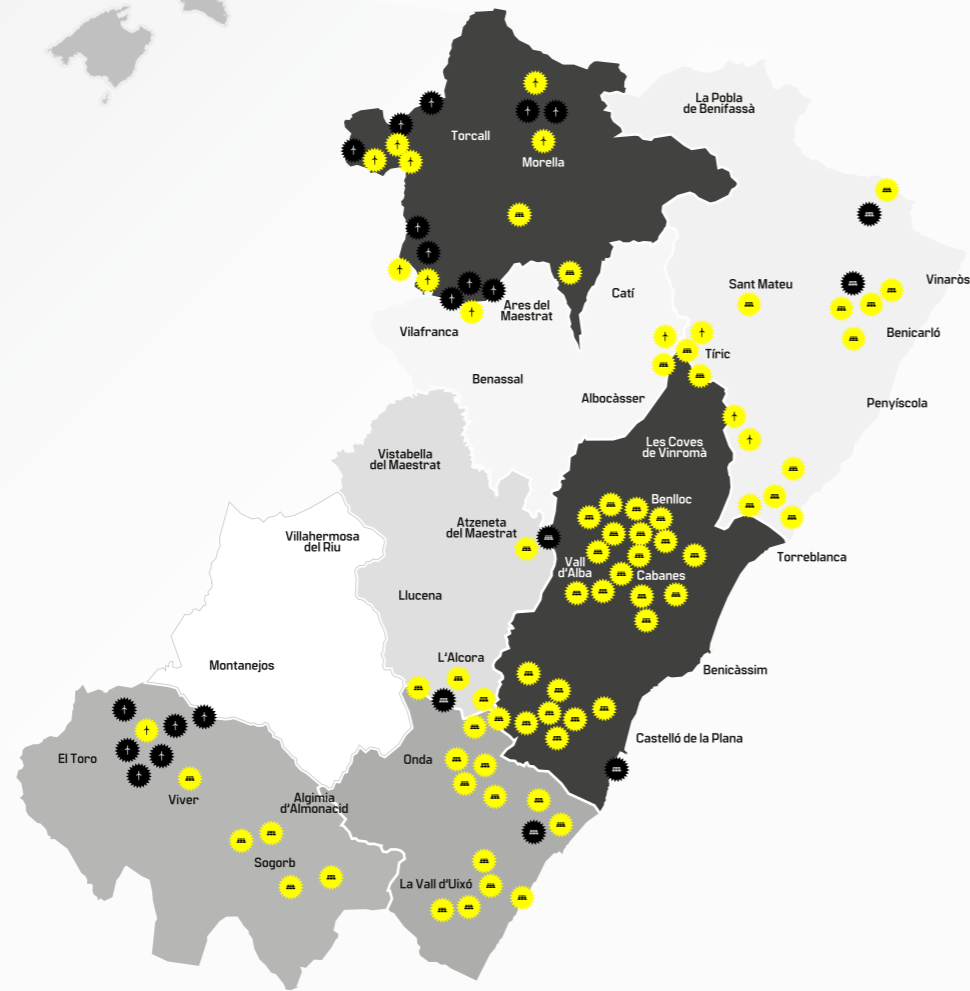
Segons el plantejament de la Coordinadora i les entitats ecologistes i de defensa del territori rural, és necessària l'aturada urgent d'aquest model de transició plantejat pel MITECO i el govern valencià, que afavoreix l'especulació per part de les empre-

ses i hipoteca el futur del territori. Aquest moviment reconeix la necessitat urgent de transició energètica vers les renovables, però planteja i obri la porta a un altre model que va en la direcció contrària. Un model basat en una planificació real, en l'estalvi, en l'eficiència energètica i en la implementació de plantes de dimensions menudes, fàcilment integrables en el territori, que compte amb la gent que l'habita i en les entitats locals i que ens porte cap a una transició energètica que el respecte als ecosistemes, les zones protegides i les economies i modes de vida dels territoris d'interior.

En aquest model, les administracions públiques tenen a les seues mans aplicar mesures legislatives concretes que obliguen a implementar processos de participació i ordenació pública sobre la ubicació d'aquestes infraestructures en el territori perquè tinguen el menor impacte possible sobre la biodiversitat, el patrimoni natural i l'activitat agrícola i ramadera; facilitar la producció i treure les traves administratives al consum d'energia a escala local –per mitjà de Comunitats Energètiques Locals i de Renovables (CEL i CER); impulsar projectes de producció públics des de la mateixa administració o ficar tots els espais i infraestructures a disposició de la transició per desenvolupar projectes energètics.

"Comencem per ahí, les zones urbanes i periurbanes ja degradades i, si no arribem, doncs ja plantejem altres vies des del consens i el respecte al territori", consideren des de la Coordinadora: "És una qüestió de voluntat política i de model". ●

Població: 587.064 [2021]
 Superfície: 6.611,93 km²
 Densitat de població: 87,25 hab./km²

- PARC FOTOVOLTAIC EN EXPLOTACIÓ
- PARC FOTOVOLTAIC EN TRAMITACIÓ
- PARC EÒLIC EN EXPLOTACIÓ
- PARC EÒLIC EN TRAMITACIÓ

NOMBRE D'HECTÀREES AFECTADES PER COMARCA

COMARQUES DE CASTELLÓ

NÚMERO DE PROJECTES FOTOVOLTAICS I EÒLICS
 84

NÚMERO D'HECTÀREES AFECTADES PER PROJECTES EN TRAMITACIÓ
 6.655,00 hectàrees

TOTAL MW EN TRAMITACIÓ
 1.793,53 MW

PRINCIPALS EMPRESSES PROMOTORES

EnerHi / Harbour Energy
 586 MW 1.175 hectàrees

Acciona / Med Wind
 204 MW 398 hectàrees

Statkraft / Arada Solar SL
 155 MW 368 hectàrees

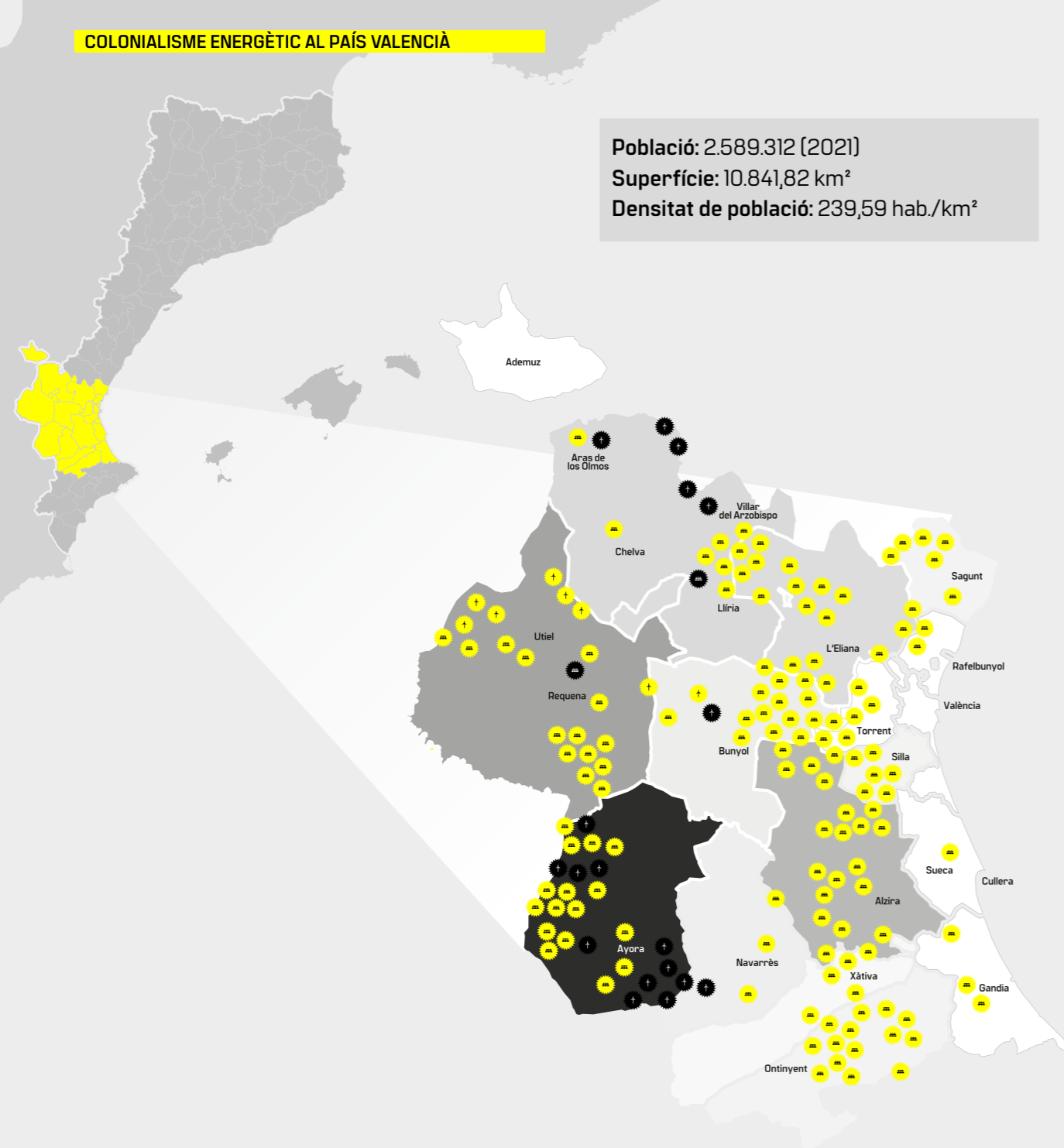
Premier Group / Akuo
 150 MW 444 hectàrees

Valfortec Renovables SL
 70 MW 93 hectàrees

PLATAFORMES DE DEFENSA DEL TERRITORI

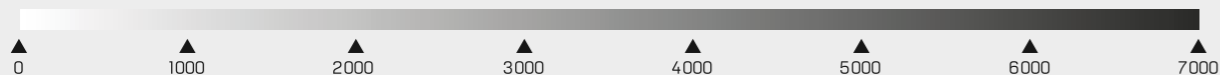
- Alcalà / Alcossebre**
 - ▶ ALSA Renovables i sostenibles
- Alto Palancia**
 - ▶ ARBA Alto Palancia
- Ballestar**
 - ▶ ART: Associació per la Recuperació de la Tinença
- Borriol**
 - ▶ Plataforma No a la MAT Borriol
- Cabanes**
 - ▶ Per un Cabanes Viu
- Castelló**
 - ▶ Plataforma Salvem la Renegà
 - ▶ Plataforma No a la MAT Comarques de Castelló
 - ▶ Castelló en Bici
- Cortes de Arenoso**
 - ▶ Asociación Amigos de la Mateba
- Les Coves de Vinromà**
 - ▶ Nostra Terra
- Sant Joan de Moró**
 - ▶ Plataforma NO a la MAT Sant Joan de Moró
- Les Useres**
 - ▶ Defensem Les Nostres Arrels
- Morella**
 - ▶ Plataforma NO a la MAT Els Ports
 - ▶ Associació La Riscla
- Vall d'Alba**
 - ▶ Junts per la Terra
- Vilafamés**
 - ▶ La Terra, Casa Nostra
- Vinaròs**
 - ▶ APNAL-Ecologistes en Acció de Vinaròs
- Viver**
 - ▶ Cooperativa de Viver

Població: 2.589.312 (2021)
 Superfície: 10.841,82 km²
 Densitat de població: 239,59 hab./km²

- PARC FOTOVOLTAIC EN EXPLOTACIÓ
- PARC EÒLIC EN EXPLOTACIÓ
- PARC FOTOVOLTAIC EN TRAMITACIÓ
- PARC EÒLIC EN TRAMITACIÓ

NOMBRE D'HECTÀREES AFECTADES PER COMARCA

COMARQUES DE VALÈNCIA

PLATAFORMES DE DEFENSA DEL TERRITORI

- Aielo**
 - Grup Voluntariat Aiolo de Malferit
 - Plataforma Salvem Cairent
 - Associació per la Defensa del Territori i Medi Ambient d' Aiolo
- Albaida**
 - Plataforma en defensa del territori de la Vall d'Albaida
- Alborache**
 - Asociación Alborem Acción
- Alzira**
 - La Ribera amb bici
- Ayora**
 - ANAV Valle de Ayora
- Beneixama**
 - Col·lectiu Cresol
- Buñol**
 - Salvemos Farrajón
 - Aire limpio Hoya de Buñol
- Camp del Túria**
 - Defiende tu pueblo Serranía
- Carcaixent**
 - Salvem el Realenc
- Catadau**
 - Plataforma Ciutadana Salvem les Pedrisses Pel Patrimoni i la Biodiversitat
 - GAMM grup d'acció mediambiental
- Chella**
 - La Canal Verde
- Chiva**
 - Plataforma para el Estudio y Conservación de la Sierra de Chiva
- El Comtat**
 - Coordinadora d'Estudis Eòlics del Comtat
- Fontanars**
 - Terres dels Alforins
- Godelleta**
 - Salvemos Godelleta
 - Cooperativa Vinícola S. Pedro Apóstol de Godelleta
- La Safor**
 - Per l'Horta de la Safor
- Montesa**
 - Montesa Territori Viu (MTV)
- Morvedre**
 - Plataforma en defensa del territori del Camp de Morvedre
- Ontinyent**
 - Colla Ecologista l'Arrel
- Siete Aguas**
 - Malacara Siete Aguas
- Segorbe**
 - Plataforma Contra la Fotovoltaica Calderona
- Utiel-Requena**
 - Utiel-Requena Sostenible
 - Renovables Éticas
- València**
 - Per l'Horta
 - Perifèries
 - Intersindical PV
 - Societat Valenciana Ornitologia (SVO)
 - Acció Ecologista Agró
 - Bosc Viu
 - Parotets Sociedad Odonatológica de la CV
 - Amics De la Terra València
 - Grupo SPG Ecollaures
 - Xicoteta Energia
 - Llavors d'Ací
- Villar del Arzobispo**
 - Ecologistas en Acción La Serranía

NÚMERO DE PROJECTES FOTOVOLTAICS I EÒLICS
165

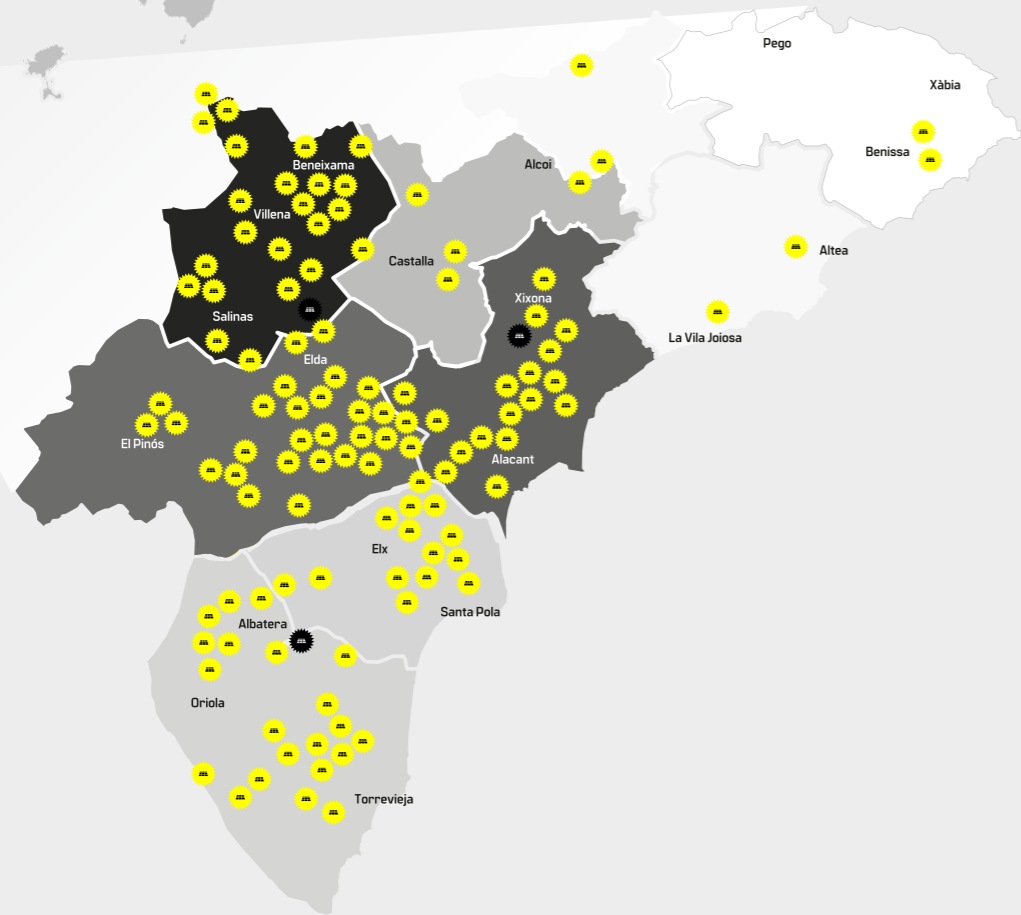
NÚMERO D'HECTÀREES AFECTADES PER PROJECTES EN TRAMITACIÓ
16.537,32 hectàrees

TOTAL MW EN TRAMITACIÓ
4.696,57 MW

PRINCIPALS EMPRESES PROMOTORES

- Renovalia Energy Group SL**
882 MW 965 hectàrees
- Ener-hi / Harbour Energy**
882 MW 965 hectàrees
- Iberdrola**
368 MW 392 hectàrees
- Grupo Cobra / ACS / Vinci**
210 MW 376 hectàrees
- Statkraft**
187 MW 500 hectàrees

Població: 1.950.357 (2023)
 Superfície: 5.816 km²
 Densitat de població: 335,34 hab./km²

- PARC FOTOVOLTAIC EN EXPLOTACIÓ
- PARC FOTOVOLTAIC EN TRAMITACIÓ
- PARC EÒLIC EN EXPLOTACIÓ
- PARC EÒLIC EN TRAMITACIÓ

NOMBRE D'HECTÀREES AFECTADES PER COMARCA

COMARQUES D'ALACANT

NÚMERO DE PROJECTES FOTOVOLTAICS I EÒLICS
 185

NÚMERO D'HECTÀREES AFECTADES PER PROJECTES EN TRAMITACIÓ
 12.160,04 hectàrees

TOTAL MW EN TRAMITACIÓ
 4.066,67 MW

PRINCIPALS EMPRESSES PROMOTORES

Desarrollos Fotovoltaicos Ibéricos
 320 MW 669 hectàrees

Atitlan Helios SL
 270 MW 438 hectàrees

Iberdrola
 267 MW 403 hectàrees

X-Elio Renewables
 231 MW 332 hectàrees

Premier Group
 180 MW 147 hectàrees

PLATAFORMES DE DEFENSA DEL TERRITORI

Alacant

- ▶ Colla Ecologista d'Alacant
- ▶ Grupo Ecologista Maigmó - GREMA

Biar

- ▶ Associació Naturalista Reconco
- ▶ Centro Excursionista de Biar

Castalla

- ▶ Natura i Gent Castalla

Eida-Vinalopó

- ▶ Stop Plan Solar Vinalopó

Elx

- ▶ Asociación de vecinos Santa Ana
- ▶ Margalló - Ecologistes en Acció d'Elx

Gaianes

- ▶ A Gaianes, renovables, sí, però no així

Monòver

- ▶ Plataforma Sol Sostenible
- ▶ Grup Naturalista Heliaca

Petrer

- ▶ Salvem la Serra del Cavall

Salinas

- ▶ Asociación Vecinos Las Salinas

Villena

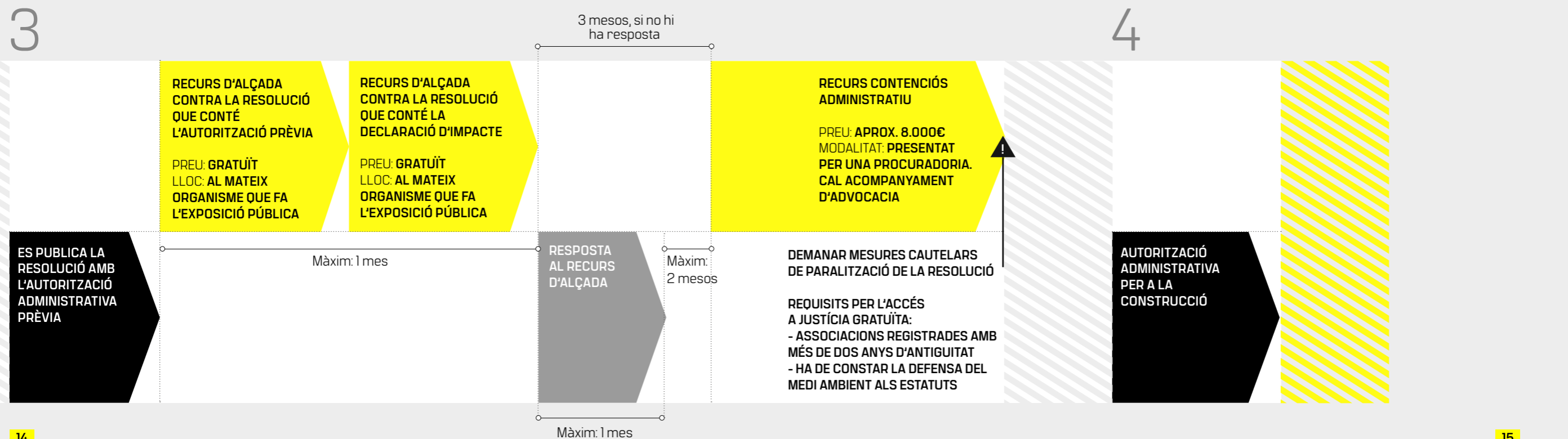
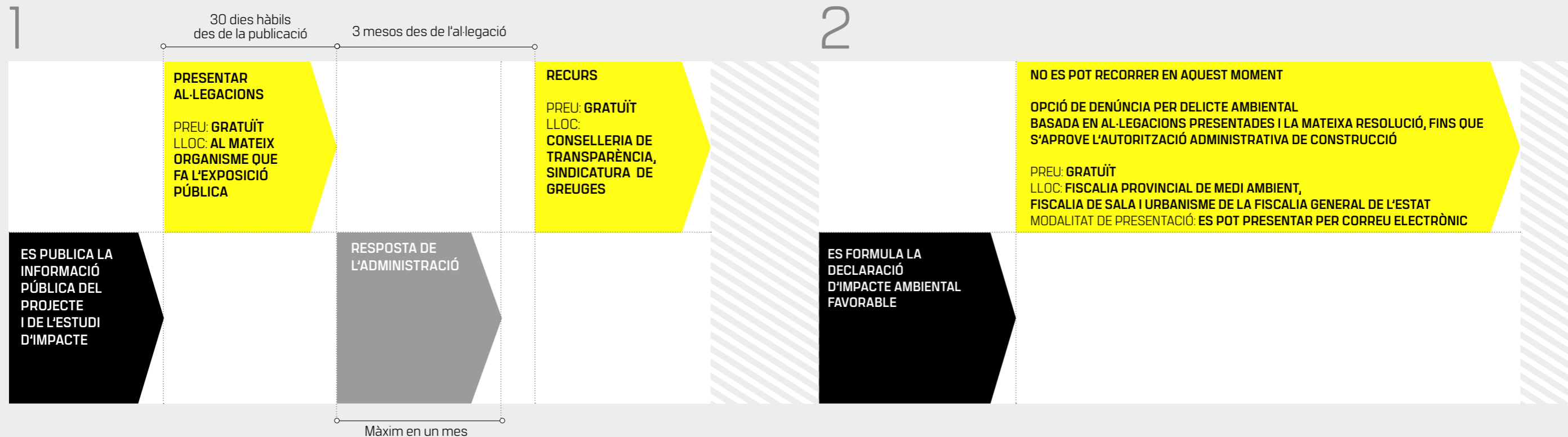
- ▶ Salvatierra: Asociación para la Conservación y Desarrollo del Patrimonio natural y cultural de Villena

GUIA D'AL·LEGACIONS

RESOLUCIONS PUBLICADES

COMUNICACIONS DE L'ADMINISTRACIÓ

ACTUACIONS POSSIBLES

Un projecte impulsat per:

PERIFÈRIES **Directa**

COORDINADORA VALENCIANA PER LA
UBIRACIÓ RACIONAL
DE LES ENERGIES RENOVABLES

Tirada:

4.000 exemplars de distribució gratuïta.

Redacció:

Vicent Almela

Edició:

Eloi Latorre

Correcció:

Miriam Tijani

Fotografia:

Jaume Ferrando, Laura Escartí, Miguel Ángel Troncho

Infografies i maquetació:

Diego Muñoz

Impressió:

Lerigraf SLU, Alcoletge (Lleida)

Coordinació:

La Directa SCCL (Míriam Blázquez)

 @ubiracional

 /ubiracional

 @ubiracional

 ubiracional.org

 implantacionracional@gmail.com

Aquesta publicació ha estat realitzada amb el suport financer de la Generalitat Valenciana, el seu contingut és responsabilitat exclusiva de Perifèries del món i no reflecteix necessàriament l'opinió d'aquesta institució.

